Patvirtinta NTAKK suvažiavimo, kuris vyko 2026 m. balandžio 24-26 d.,
2026 m. balandžio 27 d. protokolu Nr. 2026-S-01

Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos 2025 metų veiklos ataskaita

Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija (toliau – NTAKK) yra juridinius asmenis vienijanti asociacija, kurios pagrindinis tikslas – mokslo įrodymais grindžiamos tabako, alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų, azartinių lošimų kontrolės bei priklausomybės sutrikimų politikos formavimas bei įgyvendinimo priežiūra. Organizacija kartu su nariais ir tarptautiniais partneriais įgyvendina prevencijos projektus, tyrimus, užsiima šios srities informacijos sklaida, konsultuoja veiksmingos kontrolės politikos klausimais.

2025 m. pabaigoje NTAKK vienijo 40 organizacijų. Prie NTAKK 2025 m. prisijungė nauja organizacija „FASD platforma", siekianti didinti informuotumą apie vaisiaus alkoholinio spektro sutrikimus (FASD) Lietuvoje, skatinti prevenciją ir prisidėti prie pagalbos sistemų kūrimo asmenims paveiktiems prenatalinio alkoholio poveikio. NTAKK turi 11 partnerių – Lietuvos organizacijų. Iš viso NTAKK turi 18 savanorių.

2025 m. veikianti valdyba ir prezidentė, išrinkti 2025 m. gegužės 9-11 d. vykusiame elektroniniame suvažiavime 2025-2028 m. kadencijai: prezidentė Nijolė Goštautaitė Midttun (Lietuvos kalėjimų tarnybos vyriausioji gydytoja), dr. Mindaugas Štelemėkas (LSMU Sveikatos tyrimų instituto vadovas), dr. Robertas Badaras (RVUL Toksikologijos centro vadovas), Kristina Norvainytė (Dainų PSPC Psichikos sveikatos centro vedėja), Eglė Juškevičiūtė (LSMU Sveikatos tyrimų institutas, tyrėja), Laura Miščikienė (LSMU Sveikatos tyrimų institutas, mokslininkė).

NTAKK 2025 m. buvo šių tarptautinių organizacijų narė:
- Partnerystė be tabako (Smoke Free Partnership Coalition – SFP);
- Europos rūkymo prevencijos tinklas (European Network for Smoking Prevention);
- Europos alkoholio politikos aljansas (European Alcohol Policy Alliance – Eurocare);
- Šiaurės alkoholio ir narkotikų politikos tinklas (Nordic Alcohol and Drug Policy Network – NordAN);
- Tabako kontrolės pagrindų konvencijos aljansas (Framework Convention Alliance for Tobacco Control – FCA);
- Pasaulinė federacija prieš narkotikus (World Federation Against Drugs – WFAD);
- Tarptautinė jaunimo sveikatos organizacija (International Youth Health Organization – YHO, buvusi Alcohol Policy Youth Network – APYN);
- Europos alkoholio rinkodaros stebėsenos centras (European Center for Monitoring Alcohol Marketing – EUCAM);
- Europos priklausomybių draugijų federacija (European Federation of Addiction Societies – EUFAS);
- Europos vaisiaus alkoholinio sindromo aljansas (European Fetal Alcohol Spectrum Disorders Alliance – EUFASD);
- Movendi International.

Veikla tabako, alkoholio, narkotikų ir azartinių lošimų kontrolės politikos srityje

Tarptautinis bendradarbiavimas

● 2025 m. NTAKK bendradarbiavo su visomis tarptautinėmis organizacijomis: dalyvavo bendruose pasitarimuose, konferencijoje, konsultacijose, palaikė viešus kreipimusis, rengė bendrus dokumentus ir pozicijas, keitėsi aktualia informacija ir ekspertinėmis nuomonėmis, teikė informaciją organizacijų vykdomiems tyrimams, vykdė tabako ir alkoholio pramonės veiklos monitoringą;

● NTAKK d alyvavo NordAN valdybos veikloje: valdybos susirinkimuose, rengiant tarptautines ataskaitas, NordAN Network on Narcotic Drugs susitikimuose.

● 2025 lapkričio 13-14 d. Rygoje Nordan metinėje konferencijoje, NTAKK prezidentė ir Nordan valdybos narė N. G. Midttun skaitė pranešimą ir dalyvavo diskusijoje apie žalos mažinimo priemones taikomas Baltijos ir Šiaurės šalyse.

● NTAKK dalyvavo EUROCARE vykdomame ir Europos Sąjungos finansuojamame projekte Filtered– From Siloes to Synergies to Prevent NCDs.

● NTAKK 2025 m. tęsė dalyvavimą tarptautiniame CIPPAL-ADAM tyrime, kurį vykdo Prancūzijos organizacija The French Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (OFDT) su partneriais iš Suomijos, Airijos, Italijos, Šveicarijos ir Lietuvos (https://en.ofdt.fr/en/cippal-survey-2075). Tyrime bendradarbiaujant su VšĮ „Psichikos sveikatos iniciatyva“ surinkti kiekybiniai ir kokybiniai duomenys apie jaunų žmonių požiūrį į alkoholio rinkodarą ir nacionalinės kontrolės politikos priemones, parengta Lietuvos alkoholio reklamos draudimo politikos analizė bei duomenų apibendrinimas. Tyrimą finansuoja Fund for Combating Addiction. Tyrimo išvadas tikimasi pritaikyti rengiant alkoholio reklamos kontrolės ir (arba) rinkodaros politiką.
https://www.researchgate.net/publication/398319773_REGLEMENTATION_DU_MARKETING_AUDIOVISUEL_ET_NUMERIQUE_DE_L'ALCOOL_DANS_SIX_PAYS_EUROPEENS_RESUME#fullTextFileContent

● NTAKK valdybos nariai dalyvavo tarptautinio moksliniame projekte „Alkoholio kontrolės politikos poveikio įvertinimas sergamumui ir mirtingumui Lietuvoje ir kitose Baltijos šalyse“ (angl. Evaluation of the impact of alcohol control policies on morbidity and mortality in Lithuania and other Baltic states). Projekto trukmė 2020-2025 m. https://lsmu.lt/alkoholio-kontroles-politika-pagerino-lietuviu-sveikata-ir-gerove/

● Valdybos narė E. Juškevičiūtė dalyvauja EVID ACTION jaunimo tinklo veiklose: EVID-ACTION Multi Stakeholder Meeting Copenhagen, 14-15 October 2025, Pasisakė European Awareness Week on Alcohol Related Harm (AWARH) renginyje „High level conference Rethinking Prevention: A Dialogue with Youth“ Europos parlamente (host MEP Vytenis Povilas Andriukaitis), kurį organizavo Eurocare su European Association for the Study of the Liver (EASL) ir United European Gastroenterology (UEG).

Bendradarbiavimas savivaldos lygmenyje

● Kauno m. Bendruomenės sveikatos taryboje savo veiklą tęsė NTAKK Valdybos narys dr. Mindaugas Štelemėkas;

● 2025 m. toliau tęsėme bendradarbiavimą su Vilniaus m. savivaldybe svarstant prekybos alkoholiniais gėrimais licencijos išdavimo ir prekybos alkoholiu ribojimo klausimus. NTAKK savanorė dr. Vaida Liutkutė-Gumarov parengė pozicijas dėl prekybos laiko alkoholiniais gėrimais sutrumpinimo ir licencijos išdavimo Vilniaus miesto ūkio subjektams dėl kurių kreipėsi savivaldybė (vieną kartą).

● Kauno rajono savivaldybės narkotikų, alkoholio ir tabako vartojimo kontrolės komisijos veikloje dalyvavo NTAKK Valdybos narė Kristina Norvainytė.

Bendradarbiavimas su organizacijomis NTAKK narėmis

● Kartu su NTAKK nariais – Priklausomybės ligų specialistų asociacija (PLSA) – vykdėme šviečiamąją veiklą apie alkoholio priklausomybę, kontrolės politikos veiksmingumą ir priklausomybių konsultantų veiklą, kartu su PLSA ir Psichikos sveikatos iniciatyva prisidėjome tobulinant priklausomybių konsultavimo paslaugų vystymą;

Informacijos sklaida ir visuomenės švietimas

● Socialinių tinklų platformoje ir el. paštu bendravome su LR piliečiais dėl tabako gaminių su skoniais draudimo įgyvvendinimo. Pagal kompetenciją komunikavome su piliečiais ir nukreipdavome juos konsultacijoms į NTAKD, informavome valstybės institucijas apie piliečių NTAKK praneštus galimus Alkoholio kontrolės įstatymo ir Tabako kontrolės įstatymo pažeidimus;

● NTAKK valdybos nariai dalyvavo ir skaitė pranešimus valstybės institucijų ir NVO organizuotuose nacionaliniuose ir savivaldos renginiuose, konferencijose, seminaruose

● 2025 birželio 2 d. Eglė Juškevičiūtė dalyvavo Seimo Priklausomybių prevencijos komisijos kartu su Pasaulio sveikatos (PSO) organizacijos biuru Lietuvoje spaudos konferencijoje, skirtoje Pasaulinei dienai be tabako paminėti – „Atskleiskime tiesą – demaskuokime patrauklumą!”.

● Nijolė Goštautaitė Midttun skaitė pranešimą konferencijoje2025-12-11 Alkoholis kenkia jaunimui:ką dar turime įrodyti? https://www.psichologusajunga.lt/nuotoline-konferencija-priklausomybiu-skirtingi-veidai-2025/

● NTAKK atstovai prisidėjo svarstant klausimus susijusius su psichoaktyviųjų medžiagų irlošimų kontrolės politika;

Administracinė organizacijos vystymo veikla:

● 2025 m. balandžio mėn. 26-28 d. įvyko NTAKK suvažiavimas, patvirtintos metinės finansinės ir veiklos ataskaitos;
● 2025 m. vyko 4 valdybos posėdžiai;
● Atnaujinta organizacijos informacija Europos Skaidrumo registre